

A painting of a woman's face and shoulders. She has dark hair, light skin, and rosy cheeks. The background is a vibrant green with several large, textured orange flowers. The overall style is expressive and painterly.

IDA SIMONS

Una verge insensata

Traducció de Maria Rosich

Proa

IDA SIMONS

UNA VERGE INSENSATA

Traducció de Maria Rosich

Proa

Proa
A Tot Vent

L'editor agraeix el suport de la Fundació Neerlandesa per la Literatura.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Títol original neerlandès: *Een dwaze maagd*

Primera edició: setembre del 2016

© Hereus d'Ida Simons, 2014 i Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam

© del pròleg: Eva Cossée

© de l'epíleg: Mieke Tillema

© de la traducció: Maria Rosich, 2016

© de la traducció del pròleg: Dina de la Lama

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-626-8

Dipòsit Legal: B-17.455-2016

Composició: Àtona-Víctor Igual, SL

Impressió: Liberdúplex

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

Pròleg, d'Eva Cossée	9
UNA VERGE INSENSATA	19
Epíleg, de Mieke Tillema	223

I

Des de jove m'havia acostumat a sentir a dir al meu pare, més o menys cada dia, que en no posar una funerària havia perjudicat seriosament els seus congèneres. Estava del tot convençut que si ho hagués fet, a l'instant la població del nostre planeta hauria passat a estar formada exclusivament per éssers immortals.

Era un *schlemiel*,* i ho sabia; acostumava a fer-ne broma amargament. Entre setmana, les bromes no tenien gaire conseqüència, però els dies de festa fins i tot un comentari senzill com el de la funerària bastava per inflamar els ànims.

Els diumenges i els dies de festa, els meus pares es barallaven com gat i gos.

Encara que la resta del temps eren capaços d'avenir-se relativament bé, acabaven enfadant-se força sovint, perquè els jueus tenen el doble de dies festius. Per això, per a mi era molt important saber de seguida quan queien els nostres l'any següent. Tan bon punt vaig saber llegir, vaig començar a buscar-los ja al desembre, així que arribava el calendari nou.

* Persona desgraciada, sense sort, poc hàbil. (*N. de la T.*)

Massa sovint passava que les nostres festes eren just abans o després de les de la resta de la humanitat, i llavors ja en notava anticipadament el pes, com pedres al cor, perquè si el meu pare es quedava a casa quatre dies seguits, era inevitable que reapareguessin l'oncle Salomon i el capità Frans Banning Cocq.

Fos quin fos l'origen de les disputes entre els meus pares i com es desenvolupessin, sempre arribava el moment en què tornaven a estar d'acord d'una manera molt entenedidora i maleïen profundament i de manera unànime l'oncle Salomon i el cèlebre capità.

Si la picabaralla era més intensa que de costum, la meva mare se m'enduïa a casa dels seus pares. Aquestes visites a la meva ciutat natal em semblaven un plaer molt minso fins que no vaig conèixer els Mardell; a partir d'aleshores, la disputa setmanal dels meus pares va començar a tenir el caràcter excitant d'un joc d'atzar. Si la discussió adquiria proporcions suficients, sense perspectives de reconciliació ràpida, premi per a mi: Anvers. Però aquesta loteria, com l'altra, tenia més butlletes no premiades que premis. Normalment, l'entrenou s'extingia sense conseqüències, i jo només podia esperar tenir més sort la pròxima vegada.

Abans d'aquella intervenció infausta de l'oncle Salomon i el capità, el meu pare havia viscut uns quants anys feliços a Anvers. En parlava com si fos un paradís perdut en el qual no havia fet altra cosa que muntar a cavall, practicar esgrima i anar a l'òpera; aquells bons records no coincidien del tot amb la rea-

litat. Per començar, treballava deu hores al dia en una feina que ni li interessava ni li sortia gaire bé. Li hauria agradat ser violinista, però els seus pares no trobaven la vida de músic prou honorable per a un fill de la seva família, que ells consideraven molt distingida. Havia de dedicar-se als negocis, i el van posar d'aprenent amb uns industrials que coneixien.

Allà no van detectar la seva incapacitat absoluta per al món dels negocis, o bé la van silenciar, potser per respecte als seus pares. No queda clar com va anar a parar a Anvers, però sí que va ser amor a primera vista, i que de seguida havia pres la decisió de quedar-s'hi a viure. Va aprofitar tot el que li oferia la ciutat, però, lamentablement, era un noi seriós i cautelós que defugia els plaers frívols, i aquesta austeritat li comportaria un càstig molt dur.

Prenia cada dia un àpat calent amb un compatriota jove en l'únic establiment que oferia menjar conforme a les normes alimentàries jueves. El propietari sabia que no tenia competència en el seu monopoli *kosher*; els clients no podien ni opinar. Asseguts en una de les quatre taules rodones d'una sala petita en penombra, menjaven dòcilment el que els posaven al davant.

Una tarda de primavera, fa mig segle, en aquest entorn poc il·luminat va aparèixer un grup heterogeni: tres noies i tres nois acompanyats pels seus pares i una dona baixeta rossa que passava desapercibuda. Va ser, segons el meu pare, com si una bandada de

colibrís s'hagués ficat per error en una colònia de pardals. Cridaven i garlaven tots alhora en anglès, neerlandès i castellà, sense fer cabal de la commoció que provocaven.

Va ser un dia funest per al propietari del restaurant.

Per a gran alegria de les seves víctimes diàries, el cap de la meravellosa família li va preguntar com se li havia acudit posar un nom tan grandiloqüent com restaurant a un tuguri com aquell.

—Però potser el teu menjar és molt bo, m'ha passat sovint que em servissin un menjar excel·lent en un catau miserable —va continuar l'home amb benvolença.

Les tres noies duien vestits blancs i grans barrets de palla generosament decorats amb roses. Com que havien arribat de l'Argentina el dia abans, encara no havien tingut temps de comprar-se roba més adequada per a les platges fredotes d'aquestes contrades. Van adonar-se encantades que malgrat els seus barrets estrambòtics havien cridat molt l'atenció dels comensals de les altres taules.

Devien ser molt boniques, les tres germanes, perquè més endavant molts m'han parlat, entre sospirs, de la seva bellesa.

«Tenien els cabells foscos i enrinxolats, ulls marrons vellutats, pell del color de l'ivori vell, i uns llavis fins de corall que no necessitaven pintallavis...».

Els antics pretendents sempre acabaven el relat planyent-me perquè m'assemblava al meu pare.

Al cap de cinc minuts, el meu pare ja havia decidit que o es casava amb la més gran o es moriria.

Mentre la resta de clients habituals gaudien de l'estil lapidari amb què el pare de les noies comunicava el seu descontentament sobre les estovalles greixoses i la dubtosa qualitat del menjar que servien, l'enamorat ja moblava mentalment una casa per a la noia. Era massa tímid per gosar fer ni un pas cap a ella, i quan el seu amic se'l va endur amb mà ferma del restaurant perquè havia de tornar a la feina, no sabia com es deia l'objecte de les seves afeccions, ni on vivia, ni si mai tornaria a veure-la.

Passava el temps lliure fent guàrdia a la porta del restaurant, fins que el cuiner se'n va compadir i li va dir que ja podia estalviar-se la molèstia: l'hostaler i el pare de la família s'havien acomiadat com enemics jurats. En el moment de pagar el compte, el vell havia declarat: «He estat aquí dues vegades, la primera i l'última», i l'hostaler li havia prohibit l'accés al seu establiment, a ell i a la seva família, per sempre més.

Una setmana més tard, el meu pare va conèixer els colibrís a casa del seu patró, a qui visitava cada mes per temes de feina. Si hagués estat capaç de pensar amb sensatesa, hauria pogut preveure aquesta possibilitat; en l'estat en què es trobava, s'ho va prendre com un miracle. Va ser el principi d'un any d'esclavitud abjecta. Cada setmana demanava a la noia que es casés amb ell, i ella el rebutjava un cop i un altre. Havia de suportar les burles inclements dels germans i

germanes de la noia. La mare el feia servir de missatger, i havia de jugar a dames i escacs amb el pare assegurant-se de perdre totes les partides, perquè el vell tenia molt mal perdre. L'única que es va compadir del pobre noi va ser la dona baixeta i rossa que ell recordava vagament d'aquella primera trobada infausta.

Es deia Rosalba i s'ocupava del servei. Ella va ser qui, al cap d'un any, li va dir que se n'havia d'anar, perquè no tenia cap possibilitat. Ell va entendre que l'hi deia de bona fe, i va prometre que se n'aniria tan de pressa com pogués.

Va demanar al seu patró que l'acomiadés, va escriure una carta de comiat a la noia en què enviava records a tots els de casa seva, i es va preparar per anar-se'n.

Un parell de dies abans que se'n tornés al seu país, el pare de la noia va anar a visitar-lo i se'l va trobar, pàl·lid i desgraciat, al llit. Se li notava que les darreres setmanes amb prou feines havia menjat ni dormit. El vell senyor li va dir que trobaria a faltar el seu company de les partides d'escacs, i que no havia volgut deixar-lo marxar sense desitjar-li personalment bon viatge i molta sort la resta de la seva vida. Després d'un parell de cortesies, la conversa es va estroncar, i aleshores el visitant va fixar-se en una postal de *La ronda de nit* que hi havia a la tauleta del costat del llit.

—Del meu germà —va sospirar l'enamorat desolat—. Ja la pot llegir, si vol.

L'oncle Salomon era famós a la família per escriure massa, massa sovint i amb un to massa alliçonador.

Aquesta vegada relatava detalladament, amb la seva lletra petita i elegant, la impressió «aclaparadora» que li havia fet aquell quadre «diví» quan l'havia vist per primera vegada: «Fixa't sobretot en si n'està, de ben pintada, l'ombra que projecta la mà del capità Frans Banning Cocq sobre la túnica daurada de Willem van Ruytenburch, el senyor de Vlaardingen! Salutacions, Salomon».

El pare de la noia, sorprès i colpit pel fet que un jove pogués ser tan ximple per escriure sobre un tema així al seu germà, va anar-se entusiasmant de camí a casa fins a arribar a un dels cèlebres arravataments de què tant s'enorgullia, perquè eren un tret familiar.

A casa, va fer cridar la seva filla, va clavar un cop de puny a la taula i li va dir que s'havia de casar amb aquell noi que tan tossudament havia rebutjat, i que no se'n parlés més. Que el Segle de l'Infant ja hagués començat no havia estovat gens el vell dèspota, que de fet es va negar a acceptar-lo fins al seu darrer alè.

Va amenaçar amb tots els mitjans coercitius de què en aquella època un pare afectuós abusava sense miraments. La noia s'hi va oposar però no li va servir de res.

Una setmana més tard van celebrar el prometatge i poc després el matrimoni, que no devia ser més infeliç que la majoria.

Un parell d'anys després del meu naixement, va esclatar la Primera Guerra Mundial, i tota la família va fugir en bloc als Països Baixos. Després de la guerra tothom va poder tornar a casa, excepte nosaltres. Fins

aleshores jo no havia sabut que la meva millor amiga, la Mili, i els seus pares, l'oncle Wally i la tieta Eva, no eren de la família. Sempre havien viscut a Scheveningen, que havia quedat molt desolat ara que tots els refugiats havien tornat a casa. Tothom excepte nosaltres, perquè el meu pare alemany, que havia viscut a Bèlgica més temps i tenia més afecte pel país que la resta de la família, no havia pensat a naturalitzar-se, però això ho vaig entendre molt més tard. Em vaig haver d'acostumar a la idea que la Mili no fos cosina meva, però em va alleujar saber que no compartia el seu avi.

L'home em feia por, encara que s'assemblava moltíssim al gat amb botes; era de constitució molt menuda i duia un bigoti com el de l'emperador Guillem. Per què, era un misteri, ja que només calia esmentar-li el nom del cèsar fracassat perquè l'avi Harry tingués un atac de ràbia.

—És pel marc —deia la Mili, com si parlés d'una mena de xarampió.

Els pares de la Mili es van traslladar a la Haia i van convèncer els meus de fer el mateix. El meu pare no va trobar feina i va començar a engegar negocis propis. No se n'esperava gaire res, així que va llogar un pis alt i barat en un dels carrers més atrafegats i lletjos de la ciutat.

El nostre collie no aconseguia acostumar-se a la vida urbana. Era tan miserable que tan bon punt la porta s'obria, sortia corrent i es llançava de cap al trànsit.

Després que l'atropellessin un parell de vegades, els meus pares van decidir vendre'l.

—És pel seu propi bé —van dir—. No deus pas voler que l'atropelli el tramvia i el mati, i si ens el quedem, això és el que passaria tard o d'hora.

El va comprar i se'l va endur algú que vivia a Rijswijk, i l'endemà ja havia tornat, amb un tros de corda rosegada al coll. El seu nou amo va venir a buscar-lo i aquest cop se'l va emportar amb una cadena de ferro ben ferma. Després del segon comiat, que va ser molt més difícil de pair que el primer, vaig agafar una mania irracional a la ciutat. A l'escola, els companys van començar turmentant-me i després em van ignorar, cosa que em resultava agradable i tranquil·la.

A la Mili, que anava dos cursos per sota, les coses li anaven d'una manera molt diferent. Sempre sortia de classe envoltada d'un eixam de nenes petites, carregada d'històries esbojarrades sobre les bones estones que havia passat. Potser en aquella època hauríem deixat de ser amigues si no haguéssim estat la senyora Antonius i la senyora Nielsen.

La senyora Antonius (la Mili) era molt distingida. Tenia una nena amb molt bones maneres, la Louise, i un marit modèlic que era ministre. El meu marit, en Niels Nielsen, era un pintor suec. Devia la nacionalitat i el nom a la meua profunda admiració per *El meravellós viatge de Nils Holgersson*.

Teníem un fill, en Benjamino, un dimoni disfressat de nen.

El joc consistia a pensar cada vegada més elements per allargar la llista de les virtuts de casa Antonius i el desgavell de casa nostra.

El meu Niels no feia gaire més que tacar-se i embrutar tota la casa amb pintura just abans que ens visités el ministre, que remenava el cap distingit amb desaprovació. Els marits no es queien bé, i l'encantadora Louise tenia molta por d'en Benjamino, de manera que les senyores feina tenien a tranquil·litzar tot-hom i disculpar-se. Vam mantenir aquest joc repetitiu durant molt de temps, anant cap a l'escola i de tornada a casa; la resta del temps, callàvem com una tomba sobre les nostres famílies.

La Mili tenia rínxols rossos com el blat i ulls grossos de color blau cel, igual que la seva filleta imaginària, la Louise, però no era ingènua; sempre havia estat sàvia per a la seva edat.

Els seus pares havien entès de seguida que tenien al seu càrrec una criatura extraordinària, i des de molt petita ja van deixar-li prendre moltes decisions sobre la seva vida, amb resultats excel·lents. La Mili no se'ls assemblava físicament, tots dos tenien els cabells foscos i ulls castany fosc. La seva mare era una dona bonica, però el que més m'agradava d'ella era la veu, que tenia el murmuri suau d'un rierol plàcid i lent.

L'únic ideal al qual la tieta Eva aspirava era a crear l'entorn més agradable possible per a ella i per als que

l'envoltaven, i per aconseguir-ho fins i tot superava la seva mandra innata. A tot arreu hi havia centres de flors que arranjava ella mateixa amb molta cura i bon gust, feia els bombons i galetes més deliciosos, i decorava totes les aixetes de la casa amb llaços. Els dels banys eren de setí de ratlles roses i blanques. El pare de la Mili era un home angulós i xuclat amb ulls eixerrits i boca ampla. Damunt del seu nas gros aguilenc s'ajuntaven unes celles hirsutes. Malgrat aquest aspecte, estava convençut que era irresistible, i amb raó, perquè quan tractava amb algú, sabia fer-li la sensació de ser una persona important i apreciada. No es mostrava absent ni indiferent, com altres adults, quan la Mili i jo li confiàvem les nostres petites preocupacions, i jugava a cartes o a bingo amb nosaltres com si li anés la vida. Si alguna cosa li agradava o desagradava molt, enriquia el nostre vocabulari amb noves paraules que havíem de comprendre sense que ens les expliqués ningú.

Un diumenge a la tarda que l'oncle Salomon i el seu còmplice havien reaparegut amargament, la mare i jo vam anar a visitar la tieta Eva, a qui sempre podia acudir per desfogar-se. A la Mili i a mi ens van enviar cap a dalt perquè les nostres mares poguessin xerrar i plorar tranquil·lament.

Quan ens van deixar baixar, una hora més tard, bevien te molt satisfetes amb la cara plena de llàgrimes.

L'oncle Wally, que era un apassionat de la pesca,

sortia cada diumenge a trenc d'alba. Vam sentir que arribava a casa xiulant i que pujava a canviar-se de roba. Poc després va entrar molt animat a la sala.

—Hola, ninones —ens va saludar—. Em ve de gust un te.

La Mili li va preguntar si havia anat bé.

—Ha estat *securiós* —va dir—. En una paraula: *securiós*. Tot m'ha sortit la mar de bé.

La Mili i jo el vam felicitar. Es va asseure al seu balancí, va encendre una cigarreta i després va veure les cares ploroses de la seva dona i la seva amiga, i els va preguntar amb irritació per què feien aquell posat de *fastiblès*. La tieta Eva li va dir que l'endemà la meva mare se n'aniria amb mi a Anvers, que hi havia la possibilitat que no tornéssim mai més perquè la meva mare s'estava plantejant seriosament un divorci, i que en tot cas estava decidida a no tornar en sis mesos.

En Wally es va enfadar.

—Quina apoteosi de pa sucat amb oli —va dir—. És un cas paradigmàtic de situació que requereix que en Wally es faci arribar un document.

La Mili es va posar vermella com un perdigot, i la tieta Eva va empallidir.

—Oh, no, papa —va demanar dolçament la Mili, i la tieta Eva també li va insistir que se n'estigués, per una vegada; però ni tan sols amb els precés d'aquella veu amable no va afluixar la corda.

En un to ferm que no admetia rèpliques, va manar a la Mili que li anés a buscar paper i segells al despatx.

—Ja saps on és tot i t'espero aquí de seguida, sense excuses ni res de romanços.

—Sí, papa —va dir la Mili, dòcil i afligida com jo mai no l'havia vista. Vaig acompanyar-la al pis de dalt i li vaig demanar que m'expliqués què passaria, però s'hi va negar.

—Ja ho veuràs —va dir—; és terrible. Ho fa cada dos per tres, a la mama i a mi ens fa parar boges, i a sobre sempre acaba tenint raó.

Amb un sospir profund, va deixar els estris d'escriptura a la taula davant del seu pare. Ell es va asseure, va agafar un full i va començar a escriure, dictant-se a si mateix en veu alta:

Document.

El sotasignant, el savi Wally, en presència de la Thea, l'Eva, la Gittel i la Mili, declara per la present per escrit, verbalment i amb solemnitat: Que la Thea afirma que s'establirà durant sis mesos o més amb la seva família.

Jo, el savi Wally, el sotasignant esmentat més amunt, declaro que en un període inferior a sis setmanes haurà tornat al seu propi domicili, i feliç de fer-ho. I firmo perquè consti,

Wally.

Aquest document es reobrirà un cop transcorregudes sis setmanes i en presència dels mateixos testimonis per tal que tothom reconegui oficialment i amb humilitat la veracitat de les paraules d'en Wally.

Signat, Wally.

Els quatre testimonis van observar i escoltar, com si haguessin emmudit; l'oncle Wally va plegar el document, el va ficar en un sobre, li va posar segell, el va datar i hi va escriure l'adreça del seu despatx. Després la Mili i jo vam haver d'acompanyar-lo a la bústia, segons ell perquè així més endavant podria declarar sota jurament que realment havia enviat el document per correu, per si de cas sortien a la llum materials nous.

Quan vam tornar a ser dalt a la seva habitació, la Mili em va fer jurar per la nostra llarga amistat que no diria res a l'escola sobre aquest lamentable costum del seu pare.

Li vaig dir que podia confiar en mi i que a la meua vida també hi havia coses que no voldria exposar al públic. Això va consolar-la força, i em va preguntar educadament si tenia ganes de tornar a Anvers.

—No gens —vaig dir. No feia ni un mes que hi havíem estat i havia hagut d'escarrassar-me a l'escola per recuperar les classes que havia perdut.